**Valtiovarainvaliokunta (VaV): Kunta- ja terveysjaosto (KutJ)**
**Lausuntopyyntö valtion talousarvioksi HE 30/2015 vp**
**Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry**

SAMOKIN LAUSUNTO VALTIOVARAINVALIOKUNNAN KUNTA- JA TERVEYSJAOSTOLLE HALLITUKSEN ESITYS 30/2015 vp EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2016

Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry lausuu pyydettynä kunnioittaen seuraavaa:

**Keskeinen sisältö**

- SAMOK pitää hyvänä hallituksen tavoitetta antaa hyvinvoinnille vahva perusta ja terveyden ja hyvinvoinnin ottamista osaksi kaikkea päätöksentekoa.
- YTHS:n laajennus edellyttäisi valtiolta saatavaa lisärahoitusta noin 6 miljoonaa euroa vuodessa.
- Hallituksen on viivytyksettä kehitettävä AMK-opiskelijoiden YTHS-terveydenhoitomaksumalli eduskunnan lausuman (134/2014 vp) mukaan. Lausuman tehtävä täyttää pian jo yhden vuoden ja on erittäin pahasti myöhässä. Pyydämme, että valtiovarainvaliokunta huomioi tämän omassa lausunnossaan.
- SAMOK on huolissaan kaavaillusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotuksesta 150 miljoonan euron edestä.
- SAMOK on pettynyt yliopisto-opiskelijoiden puolesta, että valtioneuvosto on päättänyt poistaa budjetissa kokonaan OKM:n avustuksen YTHS:n vuokrakuluihin.
- Opiskeluterveydenhuoltoon tarvitaan tehokasta valvontaa ja asianmukaista koulutusta opiskeluterveydenhuollossa toimiville henkilöille.

**Yleistä**

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostolle hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2016. SAMOK on huolissaan suomalaisen koulutuksen ja osaamisen sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin puolesta. Heikon taloustilanteen jatkuessa leikkaukset

voivat olla monelle nuorelle ja opiskelijalle jo lopullisia päätepisteitä, umpikujia, joista ei ole poispääsyä. Tämä tulee kaikin keinoin estää.

Hyvä asia on hallituksen tavoite antaa hyvinvoinnille vahva perusta ja ottaa se yhdessä terveyden kanssa osaksi kaikkea päätöksentekoa. Hyvinvointi- ja terveyseroja on voitava kaventaa hallituksen tavoitteen mukaisesti. SAMOK katsoo kuitenkin, että vähenevillä resursseilla ja niukoilla toimenpiteillä hallituksen tärkeät ja kannatettavat tavoitteet jäävät toteutumatta. Suomen hallituksen tulee tarkastella myös vaihtoehtoisia keinoja tehdä finanssipolitiikkaa. Vaikeassa taloustilanteessa on tilaa lisätä kotimaista kysyntää, tehdä elvyttävää talouspolitiikkaa ja panostaa koulutukseen ja opiskelijoiden hyvinvointiin.

**Opiskeluterveydenhuolto ja kuntien taloudellinen asema**

SAMOK on huolissaan kuntien taloudellisesta asemasta ja mahdollisuuksista selviytyä tehtävistään ja velvoitteistaan. Toisaalta kuntien tehtäviä on vuosien saatossa lisätty, mutta toisaalta kunnille ei ole jätetty tarpeeksi aikaa sopeutua muutoksiin ja kehittää toimintaansa samaan tahtiin kuin velvoitteita on vastaavasti lisätty. Opiskeluterveydenhuollossa ongelmana eivät ole olleet kuntien liialliset tehtävät ja velvoitteet, vaan että opiskeluterveydenhuoltoa ei suurimmassa osassa kuntia järjestetä yhtenä kokonaisuutena lain hengen mukaisesti. Toivomme, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistus tuo toivottua parannusta opiskeluterveydenhuollon toimintaan niin kunnissa kuin uusissa sote-alueissa.

Hallituksen pyrkimyksiin vähentää kuntien tehtäviä sopisi SAMOKin mukaan hyvin Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS:n laajentaminen ammattikorkeakouluopiskelijoille. Samalla laajentaminen olisi vastaus kuntien heikkoon taloudelliseen tilanteeseen. YTHS-mallin kokeilussa on todettu sen soveltuvan hyvin AMK-opiskeluterveydenhuollon toteuttamistavaksi (STM 2013:24). **YTHS:n laajennus edellyttäisi valtiolta saatavaa lisärahoitusta noin 6 miljoonaa euroa vuodessa**.

SAMOK muistuttaa, että hallituksen on vielä kehitettävä AMK-opiskelijoiden YTHS-terveydenhoitomaksumalli. Sivistysvaliokunnan aloitteesta tehdyssä AMK-lain yhteydessä annetussa eduskunnan lausumassa (134/2014 vp) osoitetaan hallitukselle selkeä tehtävä, joka sillä on vielä tekemättä: *“Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii viivytyksettä ehdotuksen, joka perustuslain*

*vaatimukset täyttäen mahdollistaa pakollisen terveydenhoitomaksun keräämisen ammattikorkeakouluopiskelijoilta opiskeluterveydenhuollon palveluiden järjestämiseksi."* Lausuman tehtävä täyttää pian jo yhden vuoden ja on näin erittäin pahasti myöhässä. **Pyydämme, että valtiovarainvaliokunta huomioi tämän omassa lausunnossaan.** SAMOK vaatii, että eduskunnan tahtoa kuunnellaan pikimmiten, ja vastuunalaiset ministeriöt aloittavat työn opiskelijoiden omavastuuosuuden keräämisen mahdollistamiseksi.

**Asiakasmaksut**

SAMOK on huolissaan myös kaavaillusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen korotuksesta 150 miljoonan euron edestä (7.1 Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen). Hyvinvointi ja terveys jakaantuvat epätasaisesti. Niin kauan kuin ammattikorkeakouluopiskelijat eivät ole YTHS:n piirissä, eivätkä kollektiivisesti osallistu vakuutusluontoiseen maksuun, kasaantuvat asiakasmaksut terveyspalveluita eniten käyttäville opiskelijoille. Toisin sanoen enemmän oireilevat maksavat terveyspalveluistaan yhä enemmän, mikä kärjistää yhteiskunnallista eriarvoisuutta.

**YTHS:n vuokratukien poistaminen 29.70.58**

SAMOK on pettynyt yliopisto-opiskelijoiden puolesta, että valtioneuvosto on päättänyt poistaa budjetissa kokonaan OKM:n avustuksen YTHS:n vuokrakuluihin. Avustus on ollut noin 5% - 10 % YTHS:n rahoituksesta ja sillä on keskeinen merkitys hyvälle opiskeluterveydenhuollolle - tarvitseehan terveydenhuolto aina tilat. Avustuksen poiston vakavin seuraus on se, että samalla poistuu suunnilleen saman verran Kelan avustusta YTHS:lle, sillä sairausvakuutuslaki määrittää Kelan avustukselle prosenttimääräisen enimmäistason, 63 % YTHS:n kokonaisrahoituksesta. Leikkaus vaikeuttaa mahdollista YTHS-laajennusta ammattikorkeakouluopiskelijoille ja kohdistaa säästöpainetta opiskeluterveydenhuollon palveluihin.

**Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot 33.02**

Valtionhallinnon heikentynyt taloustilanne vaikuttaa Valviran henkilöstövoimavarojen kehittymiseen. SAMOK katsoo, että opiskeluterveydenhuoltoon tarvitaan tehokasta valvontaa ja asianmukaista koulutusta opiskeluterveydenhuollossa toimiville henkilöille. Lähtökohtaisesti AMK-opiskelijoilla on muita huonompi

terveydenhuolto. Henkilöstömitoitukset toteutuvat opiskeluterveydenhuollossa suosituksiin nähden huonosti. Opiskeluterveydenhuoltoa ei suurimmassa osassa kuntia järjestetä yhtenä kokonaisuutena lain hengen mukaisesti. Myös opiskeluterveydenhuollon käyntien puutteellinen tilastointi on suuri ongelma. Opiskeluterveydenhuoltoa ei voida järjestelmällisesti seurata, resursoida, kehittää tai valvoa, jos kustannus- ja seurantatietoja ei ole saatavilla.

SUOMEN OPISKELIJAKUNTIEN LIITTO – SAMOK RY

Joonas Peltonen
puheenjohtaja

Milla Halme
edunvalvontajohtaja

**Lisätietoja** asiantuntija Jussi-Pekka Rode 050 389 1015, etunimi.sukunimi@samok.fi